KOHTUJURISTI ETTEPANEK
JULIANE KOKOTT
esitatud 28. juunil 2011[1]

Sisukord

I. Sissejuhatus ..... I - 11858

II. Õiguslik raamistik ..... I - 11858

A. Keskkonnamõju hindamise direktiiv ..... I - 11858

B. Linnustiku kaitse direktiiv ..... I - 11860

C. Loodusdirektiiv ..... I - 11861

III. Asjaolud, kohtueelne menetlus ja poolte nõuded ..... I - 11863

IV. Õiguslik hinnang ..... I - 11867

A. Loa andmine kavadele „Nueva Julia" ja „Ladrones", pidades silmas linnukaitseala „Alto Sil" ..... I - 11867

1. Kavade hindamise vajalikkus ..... I - 11868

2. Mõju hindamine, võttes arvesse erikaitseala „Alto Sil" kaitse-eesmärke .. I - 11870

B. Linnukaitseala „Alto Sil" kahjustamine ..... I - 11873

1. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohaldatavus ..... I - 11873

2. Kavade mõju ..... I - 11876

1 – Algkeel: saksa.

a) Maakasutus ..... I - 11876

b) Mõju piirnevatele aladele ..... I - 11878

c) Pealmaakaevanduste takistav mõju ..... I - 11879

d) Vahejäreldus ..... I - 11880

3. Hispaania vastutus ..... I - 11880

4. Metsise kahjustamise õigustatus ..... I - 11881

5. Vahejäreldus hagi teise väite teise osa kohta ..... I - 11884

C. Väljapakutud ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" esialgne kaitse ..... I - 11884

D. Loa andmine kavadele, pidades silmas ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" .... I - 11886

E. Ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" kahjustamine ..... I - 11887

1. Kaitsealuste elupaigatüüpidega alade hävimine ..... I - 11888

2. Piirnevate alade häirimine ja takistav mõju ..... I - 11889

3. Vahejäreldus hagi neljanda väite teise osa kohta ..... I - 11891

F. Keskkonnamõju hindamise direktiiv ..... I - 11891

1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkus ..... I - 11891

2. Hinnatud keskkonnamõju ..... I - 11892

V. Kohtukulud ..... I - 11895

VI. Ettepanek ..... I - 11896

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses väidab Euroopa Komisjon, et Hispaania Kuningriik rikkus mitmele Castilla-Leóni piirkonnas asuvale pealmaakaevandusele luba andes ja nende tegevuse üle järelevalvet teostades keskkonnamõju hindamise direktiivi [2] ja loodusdirektiivi [3]. Kõnealused kavad paiknevad loodusdirektiivi ja linnustiku kaitse direktiivi [4] kaitse alla jääval alal. Komisjon kritiseerib teatavate kavade keskkonnamõju hindamist ja heidab ette ala kahjustamist.

2. Paljudele üleskerkinud õigusküsimustele on võimalik vastata olemasoleva kohtupraktika alusel. Seni ei ole siiski veel välja selgitatud, kui kaugele läheb loodusdirektiivi artikli 6 lõikes 2 ette nähtud kohustus vältida alal olevate elupaikade halvenemist ja liikide häirimist, kui on tegemist selliste kavade mõjuga, millele on antud luba enne loodusdirektiivi kaitsesätete kohaldamise algust. [5] Ebaselge on ka keskkonnamõju hindamise direktiivis ette nähtud keskkonnamõju hindamise kohustuslik sisu. [6] Lisaks tekivad käesolevas asjas probleemid eelkõige keerukate asjaolude hindamisel.

II. Õiguslik raamistik

A. *Keskkonnamõju hindamise direktiiv*

3. Artikli 2 lõige 1 määratleb keskkonnamõju hindamise direktiivi eesmärgi:

„Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, tagamaks, et enne loa andmist nõutakse keskkonda muu hulgas oma laadi, mahu

2 – Nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiiv 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, lk 40; ELT eriväljaanne 15/01, lk 248), muudetud nõukogu 3. märtsi 1997. aasta direktiiviga 97/11/EÜ (EÜT L 73, lk 5; ELT eriväljaanne 15/03, lk 151).

3 – Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102), viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 447).

4 – Nõukogu 2. aprilli 1979. aasta direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, lk 1; ELT eriväljaanne 15/01, lk 98), konsolideeritud 30. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/147/EÜ (ELT L 20, lk 70).

5 – Vt selle kohta eeskätt allpool punkt 68 jj ja punkt 106 jj.

6 – Vt selle kohta eeskätt allpool punkt 168 jj.

või asukoha tõttu oluliselt mõjutada võivatelt töödelt teostusluba ja hinnatakse nende mõju. Sellised tööd on piiritletud artiklis 4.”

4. Keskkonnamõju hindamise direktiivi artikkel 3 kirjeldab keskkonnamõju hindamise eset:

„Keskkonnamõju hindamisel täpsustatakse projekti otsene ja kaudne mõju järgmistele teguritele ning kirjeldatakse ja hinnatakse neid sobival viisil ning asjaolude ja artiklite 4–11 kohaselt:

– inimesed, loomad ja taimed,

– pinnas, vesi, õhk, ilmastik ja maastik,

– aineline vara ja kultuuripärand,

– esimeses, teises ja kolmandas taandes nimetatud tegurite vastastikune mõju.”

5. Vastavalt keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 4 lõikele 1 ja I lisa punktile 19 tuleb pealmaakaevandusi pindalaga üle 25 hektari hinnata kohustuslikus korras artiklite 5–10 kohaselt.

6. Keskkonnamõju hindamise direktiivi artikkel 5 reguleerib, milline teave tuleb esitada keskkonnamõju hindamise raames:

„1. Tööde puhul, mille keskkonnamõju tuleb artikli 4 alusel hinnata artiklite 5–10 kohaselt, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, tagamaks, et töö kavandaja esitab sobivas vormis IV lisas piiritletud teabe, kui

a) liikmesriigid leiavad, et see teave on loaandmismenetluse teatavas järgus ning teatava töö või teatavat liiki töö ja tõenäoliselt mõjutatavate keskkonnategurite erijooni silmas pidades asjakohane;

b) liikmesriigid leiavad, et on asjakohane nõuda töö kavandajalt sellise teabe koostamist, võttes muu hulgas arvesse olemasolevaid teadmisi ja hindamisviise.

2. […]

3. Lõike 1 kohaselt töö kavandaja esitatav teave sisaldab vähemalt:

– töö kirjeldust, mis sisaldab teavet töö koha, laadi ja mahu kohta,

– olulise kahjuliku mõju vältimiseks, vähendamiseks ja võimaluse korral kõrvaldamiseks ettenähtud meetmete kirjeldust,

– andmeid, mida on vaja nende põhimõjude piiritlemiseks ja hindamiseks, mida töö keskkonnale tõenäoliselt avaldab,

– lühikirjeldust muudest peamistest lahendusvõimalustest, mida töö kavandaja on uurinud, ja sellise valiku peamisi põhjusi, võttes arvesse keskkonnamõju,

– eelmistes taanetes nimetatud teabe üldarusaadavat kokkuvõtet

4. […]"

7. Keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 5 lõike 1 kohast teavet täpsustatakse IV lisas:

„[…]

4. Kirjeldus(1) väljapakutud töö tõenäolisest olulisest keskkonnamõjust, mis tuleneb:

– tööst endast,

– loodusvarade kasutamisest,

– saasteainete heitmetest, häiringute tekitamisest ja jäätmete kõrvaldamisest

ja töö kavandaja koostatud kirjeldus keskkonnamõju eelhindamiseks kasutatud võtetest.

[…]

(1) See kirjeldus peaks hõlmama nii töö otsest kui ka kaudset, teisest, kuhjuvat, väikese, keskmise ja suure kestusega, alalist ja ajutist, head ja halba mõju."

B. *Linnustiku kaitse direktiiv*

8. Linnustiku kaitse direktiivi artikli 4 lõiked 1 ja 2 näevad ette, et liikmesriigid

määravad direktiivi I lisas nimetatud lindude ja rändlindude kaitseks kõige sobivamad alad erikaitsealadeks.

9. Linnustiku kaitse direktiivi I lisas on nimetatud eeskätt metsist (*Tetrao urogallus*).

10. Linnustiku kaitse direktiivi artikli 4 lõike 4 esimene lause reguleerib erikaitsealade kaitset:

„Liikmesriigid võtavad lõigetes 1 ja 2 osutatud kaitsealade suhtes vajalikke meetmeid, et vältida elupaikade saastamist või kahjustamist või lindude mis tahes häirimist, niivõrd kui see on käesoleva artikli eesmärkide seisukohast oluline."

C. *Loodusdirektiiv*

11. Loodusdirektiivi artikli 4 lõike 1 ja III lisa (1. etapp) kohaselt esitavad liikmesriigid komisjonile alade loetelu, kus märgitakse, milliseid kohalikke I lisas nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja II lisas nimetatud liike alal esineb. Artikli 4 lõike 2 ja III lisa kohaselt (2. etapp) kehtestab komisjon esitatud loeteludel põhineva ühenduse jaoks oluliste alade (edaspidi „ühenduse tähtsusega alad") loetelu.

12. Teatavaid loodusdirektiivi kaitse alla kuuluvaid liike ja elupaigatüüpe peetakse esmatähtsaks. Artikli 1 punktide d ja h kohaselt iseloomustab neid see, et need on kadumisohus ja nende kaitsmisel on ühendusel eriline vastutus.

13. Käesolevas asjas on asjassepuutuvad järgmised loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübid, mis ei ole esmatähtsad:

– 4030 – Euroopa kuivad nõmmed,

– 4090 – astelhernega mägivahemerelised endeemsed nõmmed,

– 6160 – *Festuca indigesta* mägirohumaad Pürenee poolsaarel,

– 6510 – aas-rebasesaba (*Alopecurus pratensis*) ja ürt-punanupuga (*Sanguisorba officinalis*) madalikuniidud,

– 8230 – silikaatsed paljandid koos *Sedo-Scleranthion*'i või *Sedo albi-Veronicion dillenii* esikkooslustega ja

– 9230 – hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal.

14. Lisaks tuleb nimetada pruunkaru (*Ursus arctos*), keda on esmatähtsa liigina nimetatud loodusdirektiivi II lisas.

15. Alade kaitse on sätestatud loodusdirektiivi artikli 6 lõigetes 2–4:

„2. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et vältida erikaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada käesoleva direktiivi eesmärkide täitmist.

3. Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad siseriiklikud asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.

4. Kui hoolimata negatiivsest hinnangust kava või projekti tagajärgedele ala suhtes ja alternatiivsete lahenduste puudumisel tuleb kava või projekt üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel, siiski ellu viia, peab liikmesriik võtma kõik vajalikud asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Liikmesriik teatab komisjonile vastuvõetud asendusmeetmetest.

[...]"

16. Selle kohta on loodusdirektiivi põhjenduses 10 märgitud:

„[A]sjakohane hinnang tuleb anda iga kava või programmi kohta, mis tõenäoliselt oluliselt mõjutab juba määratud või tulevikus määratava ala kaitse-eesmärke;"

17. Loodusdirektiivi artikkel 7 kannab kõnealused sätted üle linnustiku kaitse direktiivi kohaselt määratavatele erikaitsealadele:

„Käesoleva direktiivi artikli 6 lõigetest 2, 3 ja 4 tulenevad kohustused asendavad kõik direktiivi 79/409/EMÜ artikli 4 lõike 4 esimesest

lausest tulenevad kohustused artikli 4 lõike 1 kohaselt klassifitseeritud alade või artikli 4 lõike 2 kohaselt tunnustatud alade osas alates käesoleva direktiivi rakendamise kuupäevast või alates ala direktiivi 79/409/EMÜ kohasest klassifitseerimisest või tunnustamisest liikmesriigi poolt, kui viimane kuupäev on hilisem."

18. Seda korda on loodusdirektiivi põhjenduses 7 selgitatud järgmiselt:

„[K]õik määratud alad, sealhulgas [...] direktiivi 79/409/EMÜ alusel linnukaitsealadeks praegu liigitatud või tulevikus liigitatavad alad, liidetakse Euroopa sidusasse ökoloogilisse võrgustikku;"

III. Asjaolud, kohtueelne menetlus ja poolte nõuded

19. Sili jõe ülemjooksul paiknev ala „Alto Sil" on rohkem kui 43 000 hektari suurune, asudes Hispaania Castilla-Leóni piirkonna kirdeosas Galicia ja Astuuria läheduses. Ala kuulub laiaulatuslike kaitsealade ahelasse, mis ulatub peaaegu katkestusteta Galiciast kuni Kantaabriani. [7]

20. Hispaania pakkus ala „Alto Sil" 1998. aastal välja loodusdirektiivis ette nähtud ühenduse tähtsusega alana ja määras selle 2000. aastal linnustiku kaitse direktiivi kohaselt erikaitsealaks. 7. detsembril 2004 kandis komisjon ala numbri ES0000210 all loodusdirektiivi kohasesse ühenduse tähtsusega alade loetellu. [8]

21. Komisjonile ala kohta esitatud standardsel andmevormil olid muu hulgas esitatud andmed 10–15 pruunkaru ja 42–47 metsise kantaabria alamliigi (*Tetrao urogallus cantabricus*) isase isendi kohta ning välja toodud eeskätt järgmised elupaigatüübid:

– 4030 – Euroopa kuivad nõmmed (50 % alast ehk üle 21 000 hektari),

– 4090 – astelhernega mägivahemerelised endeemsed nõmmed (6 % alast ehk ligikaudu 2 600 hektarit),

7 – Vt http://natura2000.eea.europa.eu/N2KGisViewer.html#siteCode=ES0000210.

8 – Komisjoni 7. detsembri 2004. aasta otsus, millega võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu Atlandi biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2004) 4032 all) (ELT L 387, lk 1 [25]).

– 6160 – *Festuca indigesta* mägirohumaad Pürenee poolsaarel (1 % alast ehk ligikaudu 430 hektarit),

– 8230 – silikaatsed paljandid koos Sedo-Scleranthion'i või *Sedo albi-Veronicion dillenii* esikkooslustega (13 % alast ehk üle 5 500 hektari) ja

– 9230 – hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal (6 % alast ehk ligikaudu 2 600 hektarit).

22. Komisjon sai 2001. aastal teada mitmest maapealsete söekaevandustega seotud kavast, mis võivad ala „Alto Sil" kahjustada.

23. Pärast esialgset kontrollimist palus komisjon 2003. aastal Hispaanial esitada oma märkused loodusdirektiivi ja keskkonnamõju hindamise direktiivi võimaliku rikkumise kohta. 2005. aastal saatis komisjon Hispaaniale esimese põhjendatud arvamuse. Vastuseks esitas Hispaania muu hulgas uuringu, milles uuritakse eri kavade mõju ja pakutakse meetmeid ala kaitseks (edaspidi „2005. aasta uuring"). [9]

24. Euroopa Kohtu kahele otsusele [10] tuginedes hindas komisjon asjaolusid uuesti ja palus 29. veebruaril 2008 teist korda Hispaanial esitada oma märkused. Pärast 7. mai 2008. aasta vastust ja edasist kirjavahetust saatis komisjon Hispaaniale 1. detsembril 2008 teise põhjendatud arvamuse, kutsudes Hispaaniat lõpetama liidu õiguse rikkumine 1. veebruariks 2009. Selle peale edastas Hispaania 30. juulil 2009 lisateavet.

25. Olemasoleva teabe kohaselt jaotuvad pealmaakaevandused kahte rühma.

26. Sili jõest ja Villablinost põhja pool toimub kaevandamine eri mäeharjadel ja mäeahelikes. Kaevanduste vahele jäävad enamasti jõeorud, seega paiknevad kaevandused üksteisest ühe kuni kahe kilomeetri kaugusel. Komisjoni kriitika on seotud pealmaakaevandusega „Feixolín" (95,86 hektarit, luba antud 1986. aastal, kaevandamiseelne seisund on praegu taastamisel), sellega piirneva pealmaakaevandusega „Ampliación de Feixolín" (kaevanduse „Feixolín" laiendus, 93,9 hektarit) ning pealmaakaevandusega „Fonfría" (350 hektarit, luba antud 21. juulil 1999). Lisaks sellele kavandatakse kõnealustest kaevandustest ida ja lääne pool järgmisi

9 – Informe relativeo a la queja 2001/4914 – Análisis de afecciones y propuesta de medidas, hagi lisad, lk 184 jj.

10 – 13. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-117/03: Dragaggi jt (EKL 2005, lk I-167) ja 14. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-244/05: Bund Naturschutz in Bayern jt (EKL 2006, lk I-8445).

pealmaakaevandusi. Need kõik jäävad ala „Alto Sil" piiresse.

27. Eriti keeruline on olukord seoses pealmaakaevandusega „Ampliación de Feixolín". Sellele kavale ei olnud põhjendatud arvamuses seatud tähtaja möödumisel veel luba antud, kuid 35,24 hektari suurusel alal seda juba teostati. Seetõttu määrasid Hispaania asutused 9. novembril 2009 trahvi ja nägid ette teatavad meetmed. [11] Ent juba 11. juunil 2009 anti luba teha kaevandustöid selle kaevanduse 39,62 hektari suurusel alal ja 7. oktoobril 2009 nähti ette teatavate keskkonnamõju piiravate ja tasakaalustavate meetmete võtmine.

28. Ligikaudu 10–15 kilomeetri kaugusel, Sili jõest lõuna pool ja Villa Seca de Lacianost kagus paiknevad teised komisjoni kritiseeritud kaevandused „Salguero-Prégame-Valdesegadas" (196 hektarit, luba antud 1986. aastal, kaevandamiseelne seisund on suures osas juba taastatud), „Nueva Julia" (405 hektarit, luba antud 2003. aastal) ja „Ladrones" (117 hektarit, luba antud 2003. aastal). Need – ja veel üks kavandatud projekt – piirnevad üksteisega vahetult. Vaid „Ladrones" asub alal „Alto Sil".

29. Hoolimata Hispaania edastatud teabest, on komisjon endiselt seisukohal, et liidu õigust on rikutud, ja palub seetõttu käesoleva hagiga, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. oktoobril 2009,

1) tuvastada, et kuna Hispaania Kuningriik,

a) andis loa pealmaakaevandustele „Fonfría", „Nueva Julia" ja „Ladrones", kuid ei kehtestanud selle loa saamise eelduseks hindamist, mis võimaldaks kohasel moel tuvastada, kirjeldada ja hinnata olemasolevate pealmaakaevanduste otsest, kaudset ja kumulatiivset mõju, siis rikkus Hispaania Kuningriik kohustusi, mis tulenevad keskkonnamõju hindamise direktiivi artiklitest 2 ja 3 ning artikli 5 lõigetest 1 ja 3;

b) alates aastast 2000, mil „Alto Sil" tunnistati erikaitsealaks,

– on andnud loa pealmaakaevandustele „Nueva Julia" ja „Ladrones", kuid ei ole kehtestanud selle loa saamise eelduseks nende projektide võimalike mõjude kohast hindamist; ja igal juhul seetõttu, et ta ei täitnud projekti rakendamist – olenemata ohust, mida need projektid tekitavad metsistele, mis on üks loodusvara, mis õigustas „Alto

11 – Vt kostja vastuse lisad, lk 442 jj.

Sil'i" klassifitseerimist lindude kaitsealaks – lubavaid tingimusi, ja kuna puuduvad alternatiivsed lahendused, st ülekaaluka üldise huvi tõttu ja üksnes pärast komisjoni teavitamist vajalikest asendusmeetmetest, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse;

– ja ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et vältida nimetatud linnuliigi elupaikade halvenemist ning selle liigi häirimist, mille tõttu määrati see piirkond lindude kaitsealaks, ja mida põhjustasid kaevandused „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría", „Ampliación de Feixolín" ja „Nueva Julia",

siis on Hispaania Kuningriik rikkunud seoses erikaitsealaga „Alto Sil" oma kohustusi, mis tulenevad loodusdirektiivi artikli 6 lõigetest 2, 3 ja 4 koostoimes artikliga 7;

c) alates jaanuarist 1998 ei ole seoses kaevandustega „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría" ja „Nueva Julia" võtnud vajalikke meetmeid, et kaitsta ökoloogilist tähtsust, mis oli kaitsealal „Alto Sil" riiklikul tasandil, siis on Hispaania Kuningriik rikkunud kaitsealaga „Alto Sil" seonduvaid kohustusi, mis tulenevad Euroopa Kohtu tõlgendustest 13. jaanuari 2005. aasta otsuses kohtuasjas C-117/03: Dragaggi jt ja 14. septembri 2006. aasta otsuses kohtuasjas C-244/05: Bund Naturschutz in Bayern jt, ning

d) alates detsembrist 2004

– andis loa pealmaakaevandustele („Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría" ja „Nueva Julia"), mis võivad oluliselt mõjutada loodusvarasid, mille tõttu määrati „Alto Sil" ühenduse tähtsusega alaks, kuid jättis nende kaevanduste võimaliku mõju kohaselt hindamata, ning igal juhul seetõttu, et ta ei täitnud projekti rakendamist – olenemata ohust, mida need projektid tekitavad loodusvaradele, mis õigustasid „Alto Sil'i" klassifitseerimist kaitsealaks – lubavaid tingimusi, ja kuna puuduvad alternatiivsed lahendused, st ülekaaluka üldise huvi tõttu ja üksnes pärast

komisjoni teavitamist vajalikest asendusmeetmetest, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse;

– ja ei ole seoses nende pealmaakaevandustega võtnud vajalikke meetmeid, et vältida looduslike elupaikade ja liikide levikualade halvenemist ning liikide häirimist, mida põhjustasid kaevandused „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría", „Nueva Julia" ja „Ampliación de Feixolín",

siis on Hispaania Kuningriik rikkunud seoses ühenduse tähtsusega alaga „Alto Sil" oma kohustusi, mis tulenevad loodusdirektiivi artikli 6 lõigetest 2, 3 ja 4; ning

2) mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.

30. Hispaania Kuningriik palub Euroopa Kohtul

– jätta hagi rahuldamata ja

– mõista kohtukulud välja hagejaks olevalt institutsioonilt.

31. Pooled esitasid oma märkused ainult kirjalikult.

IV. Õiguslik hinnang

32. Hagi liigendusest kõrvale kaldudes analüüsin esmalt hagi väiteid, mis on seotud loodusdirektiiviga, ja alles seejärel asun uurima keskkonnamõju hindamise direktiivi kohaldamist.

A. *Loa andmine kavadele „Nueva Julia" ja „Ladrones", pidades silmas linnukaitseala „Alto Sil"*

33. Hagi teise väite esimese osa raames asub komisjon seisukohale, et kuna Hispaania andis 2003. aastal loa kavadele „Nueva Julia" ja „Ladrones", siis rikkus Hispaania seoses erikaitsealaga „Alto Sil" loodusdirektiivi artikli 6 lõikeid 3 ja 4.

34. Hispaania oli määranud erikaitseala linnukaitsealaks juba aastal, mil nimetatud kavade elluviimiseks esitati loataotlus, seega 2001. aastal [12], mistõttu olid loodusdirektiivi

12 – Vt seoses kavaga „Nueva Julia" kostja vastuse lisad, lk 72, ja seoses kavaga „Ladrones" kostja vastuse lisad, lk 98.

artikli 7 kohase loamenetluse suhtes kohaldatavad direktiivi artikli 6 lõiked 2–4.

35. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause kohaselt tuleb iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see avaldab ala kaitse-eesmärkidele. Teise lause kohaselt annavad pädevad siseriiklikud asutused kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju.

36. Loodusdirektiivi artikli 6 lõige 4 lubab kava, hoolimata lõike 3 kohase hindamise negatiivsest tulemusest, teatavatel tingimustel ellu viia.

1. Kavade hindamise vajalikkus

37. Pealmaakaevandused ei ole seotud erikaitseala „Alto Sil" kaitsekorraldusega ega ole selleks otseselt vajalikud. Järelikult ei ole asjaomased erandid loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 esimeses lauses sätestatud hindamiskohustusest kohaldatavad.

38. Hindamine on seega vajalik, kui üksikud kavad võivad avaldada alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega. Sellega on tegemist juba siis, kui on olemas tõenäosus või oht, et kavad või projektid võivad asjaomast ala oluliselt mõjutada. [13]

39. Nagu tuleneb loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 esimesest lausest koostoimes direktiivi põhjendusega 10, hinnatakse kava või projekti tagajärgede olulisust ala kaitse-eesmärkide suhtes. [14]

40. Selline hindamine tuleb läbi viia olulise mõju puudumises kahtlemise korral, arvestades eeskätt ettevaatusprintsiipi. Vastavalt ELTL artikli 191 lõike 2 esimesele lõigule on see üks liidu keskkonnapoliitika kaitstuse

13 – 7. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-127/02: Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging (EKL 2004, lk I-7405, punkt 43) ja 4. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-179/06: komisjon *vs.* Itaalia (Altamura, EKL 2007, lk I-8131, punkt 34).

14 – Vt eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punkt 46 jj, ning eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Altamura, punkt 35.

kõrge taseme eesmärgi alustest. Loodusdirektiivi tuleb tõlgendada sellest lähtuvalt. [15]

41. Kuna liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi puhul peab komisjon väidetavat liikmesriigi kohustuste rikkumist tõendama, siis on komisjoni kohustus esitada vajalikud tõendid selle kohta, et asjaomase ala iseloomulikke tunnuseid ja eriomaseid keskkonnatingimusi arvestades võib kava või projekt seda ala selle kaitse-eesmärke silmas pidades oluliselt mõjutada. [16]

42. Komisjoni väited on seotud kantaabria metsise kaitsega. Seda metsise liiki peetakse Hispaanias ohustatuks. Vaieldamatult hõlmavad linnukaitseala „Alto Sil" kaitse-eesmärgid kõnealust liiki.

43. Seega tuleb kontrollida, kas mõlemad pealmaakaevandustega seotud kavad võivad kantaabria metsise kaitset linnukaitsealal „Alto Sil" oluliselt mõjutada.

44. Pealmaakaevandus „Ladrones" paikneb kaitsealal. Vahetult kaevanduse alla jäävad alad ei saa seega metsise kaitsele vähemalt kuni ala kaevandamiseelse seisundi taastamiseni enam kaasa aidata. Isegi pärast kaevandustööde lõpetamist läheb palju aega, enne kui alad saavutavad taas võrreldava ökoloogilise toime, kui see üldse võimalik on.

45. Müra, vibratsioon ja kava elluviimisega kaasnev muu mõju võivad mõjutada ka ala teisi osi. Hispaania esitatud uuringu kohaselt võib kaevanduse müra levida kuni nelja kilomeetri kaugusele; vibratsiooni toime ulatub 300 meetri kaugusele. [17] Need võimalikud tagajärjed on eriti kaalukad, kuna pealmaakaevandus „Ladrones" piirneb vahetult metsise kaitse osas nn kriitilise levikualaga, seega kõnealuse liigi poolt eeldatavalt eelistatud elupaigaga. [18]

46. „Nueva Julia" paikneb küll väljaspool erikaitseala, kuid asub vahetult selle piiril. Seega on võimalik, et erikaitseala teatavates osades tekib häiringuid, mis on põhjustatud eeskätt mürast ja vibratsioonist. See käib eeskätt mainitud kriitilise levikuala kohta, mis asub

15 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punkt 44, ja 13. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-418/04: komisjon *vs.* Iirimaa (EKL 2007, lk I-10947, punkt 254).

16 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Altamura, punkt 37 jj, ning seal viidatud kohtupraktika.

17 – Informe relativo a la queja 2001/4914, hagiavalduse lisa 9, lk 221 jj.

18 – AS-03, vt Plano I, hagiavalduse lisad, lk 48.

kaevanduse „Nueva Julia" piirist kõige rohkem kilomeetri kaugusel.

47. Pealegi tuleb meenutada, et loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 esimene lause ei hõlma mitte ainult tagajärgi, mis võivad tekkida üksikuid kavasid või projekte eraldi vaadeldes, vaid laieneb sõnaselgelt eri kavade ja projektide koosmõjule. Käesolevas asjas on selline koosmõju võimalik juba seetõttu, et mitmesuguseid pealmaakaevandusi rajatakse või vähemasti kavandatakse üksteisele väga lähedal. Lisaks võivad kaasneda muud tagajärjed tulenevalt näiteks kõnealusesse piirkonda rajatavatest asulatest või transpordivõrkudest. Seejuures ei tule silmas pidada mitte ainult liigi häirimist nn kriitilistel levikualadel, vaid ka seda, et tekib liigi erinevate populatsioonide lahutamise oht, mistõttu oleks asjaomaste populatsioonide vaheline vahetus raskendatud või tehtud võimatuks. [19]

48. Mõlemad pealmaakaevandused võivad seega kantaabria metsise kaitset linnukaitsealal „Alto Sil" oluliselt mõjutada. Seda hinnangut kinnitab asjaolu, et Hispaania ise märkis standardsel andmevormil, et kõige enam ohustavad kõnealust ala pealmaakaevandused.

2. Mõju hindamine, võttes arvesse erikaitseala „Alto Sil" kaitse-eesmärke

49. Seega tuleks mõlemat kava hinnata seoses kaitsealale avalduva mõjuga.

50. Hindamine peab olema läbi viidud selliselt, et pädevad ametiasutused võiksid veenduda, et kaval või projektil ei ole asjaomase ala terviklikkusele kahjulikku mõju, võttes arvesse, et juhul kui selliste mõjude puudumise suhtes jääb püsima kahtlus, peavad need ametiasutused taotletava loa andmisest keelduma. [20]

51. Seoses andmetega, millel võib põhineda pädevate ametiasutuste veendumus, on Euroopa Kohus täpsustanud, et peab olema välistatud, et esineb mingisugune teaduslikust

19 – Vt Informe sobre la incidencia de las actividades mineras sobre el urogallo cantábrico in Laciana, hagiavalduse lisa 19, lk 650 jj.

20 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punktid 56 ja 57; 26. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-239/04: komisjon *vs.* Portugal (Castro Verde, EKL 2006, lk I-10183, punkt 20) ja 20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-304/05: komisjon *vs.* Itaalia (Santa Caterina, EKL 2007, lk I-7495, punkt 58).

seisukohast põhjendatud kahtlus, [21] kusjuures nimetatud ametiasutused peavad tuginema vastava ala parimatele teadussaavutustele. [22]

52. Ei Hispaania märkustest ega kohtutoimikust ei ilmne, et metsise kaitse osas oleks sellist hindamist teostatud.

53. Olemasolevates pealmaakaevandusele „Nueva Julia" loa andmist käsitlevates dokumentides ei ole metsist isegi mainitud.

54. Hispaania viitab sellele, et loa andmist puudutavas otsuses märgitakse pealmaakaevanduse „Ladrones" puhul, et kõnealuse kava võimalikke tagajärgi metsisele on uuritud ja need on hinnatud rahuldavaks. [23] Ent see on vaid loa andnud ametiasutuse väide, mida sellisena ei saa pidada mõju piisava hindamise tõendiks. Asjaomast dokumenti ei ole Hispaania esitanud.

55. Hispaania rõhutab, et kavad ei mõjuta metsise paaritumiskohti, kuid sellest ei järeldu veel, et metsist ei kahjustata elutsükli mitte üheski etapis. Eeskätt ei ole välistatud, et kahjulik mõju avaldub eespool mainitud kriitilise levikuala kasutamisele mõlema pealmaakaevanduse toimealas.

56. Lõpuks viitab Hispaania eespool mainitud 2005. aasta uuringule, milles uuriti kava „Fonfría" võimalikku mõju ja ka kumulatiivset mõju tulenevalt koostoimest teiste pealmaakaevandustega. Siinkohal võib siiski jääda lahtiseks, kas kõnealuse uuringu raames hinnati kavasid „Nueva Julia" ja „Ladrones" piisavalt seoses mõjuga, mida need avaldavad metsise kaitsele linnukaitsealal „Alto Sil". Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 kohaselt tuleb kava mõju nimelt hinnata enne kavale loa andmist. [24] Käesoleva asja esemeks olevad load anti aga juba 2003. aastal.

57. Nagu komisjon õigusega rõhutab, tuvastatakse kõnealuses uuringus muu hulgas, et eelnevalt läbi viidud keskkonnamõju hindamiste raames ei olnud kavade tagajärgi korralikult uuritud. [25]

21 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punktid 59 ja 67; eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Castro Verde, punkt 24, ja eespool 15. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 258.

22 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Santa Caterina, punkt 59.

23 – Vastuepliigi punkti 20 juurde kuuluv 4. joonealune märkus viitega kõnealusele kavale 24. novembril 2003 antud loale, kostja vastuse lisad, lk 105 jj.

24 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Santa Caterina, punkt 72.

25 – Hagiavalduse lisad, lk 240.

58. Kuna kavad „Nueva Julia" ja „Ladrones" olid jäänud kohaselt hindamata, rikub neile loa andmine paratamatult loodusdirektiivi artikli 6 lõikeid 3 ja 4. Seda seetõttu, et loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 kohase loa andmise eeltingimusena oleksid pädevad ametiasutused pidanud veenduma, et kaval või projektil ei ole asjaomase ala terviklikkusele kahjulikku mõju. [26] Ilma mõju hindamiseta oli sellise veendumuse olemasolu välistatud.

59. Samadel põhjustel ei olnud täidetud loodusdirektiivi artikli 6 lõike 4 kohased loa andmise tingimused. Nimetatud säte näeb ette, et kui hoolimata artikli 6 lõike 3 esimesele lausele vastava hindamise negatiivsetest järeldustest, tuleb kava või projekt üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel, ja alternatiivsete lahenduste puudumisel siiski ellu viia, peab liikmesriik võtma kõik vajalikud asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. [27]

60. Hispaania rõhutab küll mäetööstuse tähtsust kohaliku majanduse jaoks ja on seisukohal, et metsise kaitsele avalduv mõju ei ole märkimisväärne. Ilma keskkonnamõju kohase hindamiseta ei ole need kaalutlused aga asjakohased.

61. Loodusdirektiivi artikli 6 lõiget 4 saab nimelt kohaldada üksnes pärast seda, kui kava või projekti mõju on vastavalt direktiivi artikli 6 lõikele 3 hinnatud. Mõju tundmine seoses asjaomase ala kaitse-eesmärkidega on artikli 6 lõike 4 kohaldamise vältimatu eeldus. Niisuguse teabe puudumise korral ei saa hinnata ühtki selle erandsätte kohaldamise tingimustest. Võimalike üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste ja vähem kahjustavate alternatiivide olemasolu uurimine nõuab nimelt nende ning asjaomase kava või projekti alale põhjustatavate kahjustuste kaalumist. Lisaks peavad asjaomasele alale põhjustatavad kahjustused olema täpselt kindlaks tehtud ka selleks, et määrata kindlaks, millist laadi peavad olema võimalikud asendusmeetmed. [28]

26 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punktid 56 ja 57; eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Castro Verde, punkt 20, ja eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Santa Caterina, punkt 58.

27 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Santa Caterina, punkt 81.

28 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Santa Caterina, punkt 83.

62. Seega tuleb tõdeda, et kuna Hispaania andis loa pealmaakaevandustele „Nueva Julia" ja „Ladrones", hindamata kohasel viisil kõnealuste projektide võimalikku mõju, rikkus Hispaania loodusdirektiivi artikli 6 lõikeid 3 ja 4.

B. *Linnukaitseala „Alto Sil" kahjustamine*

63. Hagi teise väite teises osas märgib komisjon, et kuna Hispaania ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et vältida erikaitseala „Alto Sil" kahjustamist pealmaakaevanduste „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría", „Ampliación de Feixolín" ja „Nueva Julia" tõttu, on Hispaania rikkunud loodusdirektiivi artikli 6 lõiget 2.

64. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, et vältida selle sätte kohaldamisalasse kuuluvatel kaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada kõnealuse direktiivi eesmärkide täitmist.

1. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohaldatavus

65. Esmalt tuleb uurida, kas loodusdirektiivi artikli 6 lõiget 2 saab kohaldada kõnealuste kavade tagajärgedele. Nimetatud säte ei ole nimelt kohaldatav igasugusele kaitsealadega seotud halvenemisele või häirimisele. Pigem on Euroopa Kohus sedastanud, et asjaolu, et kavale või projektile on antud luba loodusdirektiivi artikli 6 lõikes 3 sätestatud menetluse kohaselt, muudab tarbetuks artikli 6 lõikes 2 sätestatud üldise kaitsekohustuse samaaegse kohaldamise, kui tegemist on nimetatud kava või projektiga silmas peetud ala mõjutamisega. [29]

66. Sellest tulenevalt on loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2 kava „Ampliación de Feixolín" puhul kohaldatav juba elluviidud meetmetele. Need teostati ilma loata, mistõttu artikli 6 lõikeid 3 ja 4 ei saanud veel kohaldada.

67. Lisaks sellele järeldub loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 eelneva uurimise tulemusest, et artikli 6 lõige 2 on kohaldatav ka kava „Nueva Julia" tagajärgede suhtes. Nimelt kui

29 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punkt 35.

kavale või projektile on luba antud viisil, mis ei ole kooskõlas direktiivi artikli 6 lõikega 3, siis on artikli 6 lõike 2 rikkumist seoses erikaitsealaga võimalik sedastada juhul, kui on tõendatud elupaikade halvenemine või selliste liikide häirimine, mille kaitseks kõnesolev ala on määratud. [30]

68. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohaldamist pealmaakaevanduste „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas" ja „Fonfría" tagajärgedele võib aga takistada asjaolu, et nimetatud kaevandustele anti luba enne, kui ala määrati loodusdirektiivi kohaselt kaitsealaks.

69. Euroopa Kohus on juba sedastanud, et projekti suhtes, millele anti luba enne loodusdirektiivi ülevõtmise tähtaega või mille suhtes algatati loa andmise menetlus enne asjaomase liikmesriigi liitumist Euroopa Liiduga, ei saa kehtida loodusdirektiivi artikli 6 lõikes 3 sätestatud kohustused seoses asjaomase projekti keskkonnamõju eelneva hindamise menetlusega. [31] Nimelt ei ole otstarbekas, et menetlusi, mis on juba liikmesriigi tasandil keerulised ja mis ametlikult algatati enne mainitud direktiivi ülevõtmise tähtaja möödumist, koormataks ja muudetaks aeganõudvamaks direktiivi eriomaste nõuetega ning et sellega mõjutataks juba kujunenud asjaolusid. [32]

70. See kohtupraktika puudutab siiski vaid menetlusõiguslikke aspekte. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohase alade kaitsega seotud sisuliste nõuete suhtes on Euroopa Kohus seevastu korduvalt rõhutanud, et neid ei välista olemasolevad load. Nii võimaldab kõnealuse sätte kohaldamine täita keskkonna kvaliteedi säilitamise ja kaitse – sealhulgas looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse – peamist eesmärki, nagu on märgitud direktiivi põhjenduses 1, kui artikli 6 lõike 3 kohaselt loa saanud kava või projekt osutub hiljem selliseks, mis võib kaasa tuua olulise halvenemise või häirimise ning seda ka siis, kui pädevaid siseriiklikke asutusi ei saa süüdistada eksimuses. [33] Lisaks sellele

30 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Santa Caterina, punkt 94; näitlikustavalt minu 19. aprilli 2007. aasta ettepanek samas kohtuasjas, ettepaneku punkt 62; vt ka eespool 15. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 263, ja minu 14. septembri 2006. aasta ettepanek samas kohtuasjas, ettepaneku punkt 173.

31 – 23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-209/04: komisjon *vs.* Austria (Lauteracher Ried, EKL 2006, lk I-2755, punktid 53–62) ja 14. jaanuari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-226/08: Stadt Papenburg (EKL 2010, lk I-131, punkt 48).

32 – Eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Lauteracher Ried, punkt 57 ja selles viidatud kohtupraktika keskkonnamõju hindamise direktiivi kohta.

33 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punkt 37.

võib artikli 6 lõige 2 tuua kaasa hilisema kontrollimise kohustuse; [34] sellest tulenevalt kuulub sellise kava teostamine, millele anti luba enne loodusdirektiivi ülevõtmise tähtaega, kõnealuse sätte kohaldamisalasse. [35]

71. Järelikult kohustab loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2 liikmesriike võtma ka juba varasemate kavade suhtes vajalikke meetmeid, et vältida kaitsealade halvenemist või häirimist. Loaomanike õigustatud huvid tuleb vajaduse korral rahuldada hüvitistega.

72. See kohtupraktika ei ole õigusnormide tagasiulatuva kohaldamise keeluga vastuolus. Pigem on uus õigusnorm põhimõtteliselt kohaldatav alates selle jõustumisest. Kuigi seda ei kohaldata varasema seaduse kehtivusajal tekkinud ja lõplikult väljakujunenud õiguslikele olukordadele, kohaldatakse seda nende tulevastele tagajärgedele. [36] Seetõttu võivad näiteks patentide kaitset käsitlevad uued õigusnormid piirata olemasolevate patentide kaitse ulatust. [37] Olukord on võrreldav olemasolevate lubade puhul, mis on antud kavadele, mis võivad kaasa tuua kaitsealade halvenemise või olulise häirimise. Neid kavasid tohib pärast ala määramist kaitsealaks ellu viia vaid niivõrd, kuivõrd need on kooskõlas ala kaitsega.

73. Metsiste kaitse osas on õiguspärane ootus seoses kehtivate lubadega pealegi välistatud juba seetõttu, et tuleb lähtuda sellest, et alale „Alto Sil" kohaldati juba enne selle määramist linnukaitsealaks tegelike linnukaitsealade kaitse rangeid nõudeid vastavalt linnustiku kaitse direktiivi artikli 4 lõike 4 esimesele lausele, [38] isegi kui komisjon selle sätte rikkumist ei väitnud. Kavadele, mis võivad kaasa tuua ala halvenemise või olulise häirimise, ei oleks seega põhimõtteliselt tohtinud luba anda juba alates Hispaania liitumisest Euroopa Majandusühendusega aastal 1986 [39]. [40]

34 – 20. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-6/04: komisjon *vs.* Ühendkuningriik (EKL 2005, lk I-9017, punkt 58).

35 – Eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Stadt Papenburg, punkt 49.

36 – 6. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-428/08: Monsanto Technology (EKL 2010, lk I-6765, punkt 66) ja 16. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-266/09: Stichting Natuur en Milieu (EKL 2010, lk I-13119, punkt 32).

37 – Eespool 36. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Monsanto Technology, punkt 69.

38 – Vt 7. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-374/98: komisjon *vs.* Prantsusmaa (Basses Corbières, EKL 2000, lk I-10799, punktid 47 ja 57); 20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-388/05: komisjon *vs.* Itaalia (Valloni e steppe pedegarganiche, EKL 2007, lk I-7555, punkt 18) ja 18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-186/06: komisjon *vs.* Hispaania (Segarra-Garrigues'e kanal, EKL 2007, lk I-12093, punkt 26).

39 – Vt 2. augusti 1993. aasta otsus kohtuasjas C-355/90: komisjon *vs.* Hispaania (Santoña-sood, EKL 1993, lk I-4221, punkt 11).

40 – Selles osas on olukord võrreldav eespool 38. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsusega komisjon *vs.* Itaalia (Valloni e steppe pedegarganiche).

74. Seetõttu kuulub selliste kavade mõju, millele anti luba enne erikaitseala „Alto Sil" määramist, loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohaldamisalasse.

2. Kavade mõju

a) Maakasutus

75. Loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2 näeb ette vajalikud meetmed, et vältida kaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd sellise häirimine võib oluliselt mõjutada kõnealuse direktiivi eesmärkide täitmist.

76. Kuna hagi selle väitega peetakse silmas linnustiku kaitse direktiivi kohast erikaitseala, ei ole otseselt oluline mitte kaitsealal asuvate looduslike elupaikade võimalik halvenemine, vaid selliste lindude elupaikade halvenemine, kelle kaitseks on erikaitseala määratud – käesolevas asjas on tegemist metsisega –, ning nende liikide võimalik häirimine.

77. Elupaikade halvenemine võib käesolevas asjas tuleneda eeskätt maakasutusest üksikute kavade puhul (selle kohta allpool punkt a). Uurida tuleb siiski ka piirnevate alade võimalikku häirimist müra ja vibratsiooni tõttu (selle kohta allpool punkt b) ning kavade takistavat mõju (selle kohta allpool punkt c).

78. Kõik komisjoni kritiseeritud kavad hõlmavad maa-alasid, mida ei saa kantaabria metsis kasutada vähemalt ajal, mil kaevandus töötab, aga ilmselt ka järgneval kaevandamiseelse seisundi taastamise perioodil, mis kestab pikemat aega. Maa-alade kasutamine toob kaasa erikaitseala halvenemise loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 tähenduses, kui seeläbi mõjutatakse linnuliike, kelle kaitseks on erikaitseala määratud. [41]

79. Kaevandused „Salguero-Prégame-Valdesegadas" ja „Nueva Julia" paiknevad aga väljaspool erikaitseala „Alto Sil". Nende puhul ei saa maakasutus seega otseselt kaasa tuua ala halvenemist.

41 – Eespool 38. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Itaalia (Valloni e steppe pedegarganiche), punktid 22 ja 27.

80. Pealmaakaevandused „Fonfría", „Feixolín" ja „Ampliación de Feixolín" hõlmavad seevastu erikaitseala piiresse jäävaid maa-alasid. Komisjon märgib, et need kavad on hävitanud metsisele sobiva elupaigatüübi 9230, hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal.

81. Ei kava „Feixolín" ega kava „Ampliación de Feixolín" suhtes ei esita komisjon siiski asjaomast tõendit. Komisjon väidab, et 2008. aastal oli nimetatud elupaik kavaga „Feixolín" otseselt *piirnevatel* aladel veel olemas, ja seda ei ole vaidlustatud. See asjaolu ei anna aga alust eeldada, et kõnealune elupaik hävitati selle kava *piiresse* jäävatel aladel pärast 2000. aastat. Kui see elupaik oli seal kunagi olemas, võis see olla hävinud juba enne seda, kui ala määrati 2000. aastal erikaitsealaks. Pealegi ei puudutanud eespool mainitud 2005. aasta uuringu kohaselt vähemasti varasem kava „Feixolín" seda elupaigatüüpi.[42] Kuigi kava „Ampliación de Feixolín" osas märgitakse uuringus kõnealuse elupaigatüübi pindala vähenemist 19,9 hektari võrra,[43] on seda kava senini ellu viidud üksnes ühel kolmandikul ettenähtud kaevanduspiirkonnast.[44] Seega ei saa välistada, et elupaigatüüp 9230 esineb vaid väljaspool seni kasutatud maa-ala.

82. Seevastu kava „Fonfría" hävitas Hispaania esitatud 2005. aasta uuringu kohaselt 17,92 hektarit metsise jaoks sobivat elupaigatüüpi 9230, hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsi Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal.[45] Sellele kavale anti luba 1999. aasta juulis ja toimiku kohaselt hakati seda ellu viima alates 2001. aastast,[46] seega alles pärast ala määramist erikaitsealaks.

83. Kõnealune erikaitseala riive on kvalitatiivselt raskem kui ligikaudu 2 500 puu maharaiumine suusaraja jaoks võrreldava suurusega erikaitsealal Itaalias, mida Euroopa Kohus pidas loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 rikkumiseks.[47] Seda seetõttu, et aastaringselt kasutatav pealmaakaevandus takistab lindudel maa-ala kasutamist tunduvalt rohkem kui suusarada, mida kasutatakse vaid talvel.

84. Hispaania väidab, et asjaomased maa-alad ei ole metsise kaitse seisukohast olulised. Ent seda põhjendatakse üksnes viitega paaritumiskohtade puudumisele. Paaritumine on aga vaid üks etapp metsise elutsüklis. Sellest tulenevalt on ka Hispaania esitatud 2005. aasta uuringus tuvastatud, et taimestiku hävitamine avaldab metsisele kahjulikku mõju.[48]

42 – Vt hagiavalduse lisad, lk 235.
43 – Vt hagiavalduse lisad, lk 235.
44 – Vt tööde mahu kohta kostja vastuse lisad, lk 442.
45 – Vt hagiavalduse lisad, lk 235.
46 – Vt hagiavalduse lisad, lk 497.
47 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Santa Caterina, punkt 95.
48 – Vt hagiavalduse lisad, lk 232.

85. Seetõttu tõi kava „Fonfría" elluviimine kaasa erikaitseala „Alto Sil" halvenemise, kuna metsisele sobiv elupaigatüüp 9230 – hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal – hävitati 17,92 hektari suurusel alal.

b) Mõju piirnevatele aladele

86. Loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2 näeb lisaks ette vältida selliste liikide häirimist, mille kaitseks on alad määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada kõnealuse direktiivi eesmärkide täitmist.

87. Kõnealune kaitse on väga ulatuslik, kuna nõutav ei ole mitte tõend olulise häirimise kohta, vaid sätte sõnastuse kohaselt piisab juba sellest, et häirimine võib olla olulise mõjuga.

88. Nagu juba märgitud, nähtub toimikutest, et võimalikud mürast põhjustatud häiringud võivad ulatuda kuni nelja kilomeetri kaugusele ja vibratsioonist põhjustatud häiringud kuni 300 meetri kaugusele. Pooled vaidlevad endiselt selle üle, kas metsis on väga tundlik. Komisjoni esitatud kaardi [49] kohaselt jäävad paljud metsise jaoks kriitilised levikualad pealmaakaevandustest põhjustatud häiringute toimeala piiresse.

89. Vastavalt 2005. aasta uuringule ei ole sedalaadi häiringud metsise kaitse seisukohast siiski olulised, kuna liigi arvukus on liigi levikuala kõikides äärepiirkondades vähenenud. See puudutab ka kohti, kus pealmaakaevandused puuduvad. Seal on vähenemine kohati isegi tunduvalt suurem. [50] Nagu Hispaania õigusega rõhutab, ei ole ka toimikutes sisalduvates muudes dokumentides märgitud, et pealmaakaevandustest põhjustatud häiringud metsist ohustavad. Seega ei ole komisjon esitanud vajalikku tõendit, et müra ja vibratsiooniga seotud häiringud võivad olla olulised.

90. Teisiti on asi aga kriitilise levikuala AS-09 ehk paaritumiskoha „Robledo El Chano" puhul, mis piirneb vahetult kaevandusega

49 – Plano 1, hagiavalduse lisad, lk 48. Kuna märgitud mõõtkava on vale, arvutati vahemaad välja Google Maps Distance Calculator'i (http://www.daftlogic.com/projects-google-maps-distance-calculator.html) abil.

50 – Vt hagiavalduse lisad, lk 239.

„Fonfría". Hispaania andmete kohaselt loobuti sellest paaritumiskohast juba 1980ndate lõpus. [51] Vastavalt Hispaania esitatud ülevaatele, mis käsitles Castilla-Leóni piirkonna levilaid, [52] kasutati seda aga veel 1999. aastal ja alles 2003. aastal tehtud kontrolli käigus tuvastati, et see on asustamata.

91. Nimetatud ülevaade on toimikutes ainuke dokument, millest nähtub, et see põhineb metsiste erivaatlusel sellel levikualal. Seetõttu on see suurema tähtsusega kui näiteks 2005. aasta uuringus esitatud pelk väide, et paaritumiskohast on juba varem loobutud. Kuna ülevaate koostasid Hispaania asutused ja Hispaania ei ole sellele esitanud põhjendatud vastuväiteid ega seda ümber lükanud, on see piisav tõend selle kohta, et metsis loobus sellest paaritumiskohast ajal, mil võeti kasutusele pealmaakaevandus „Fonfría".

92. Lisaks sellele ilmneb kirjast, mille koostasid kaks Hispaania kavas kantaabria metsise kaitse kohta osalenud tunnustatud eksperti, et metsised loobuvad vähemalt sellistest metsaaladest, mis jäävad pealmaakaevanduste vahetusse lähedusse. [53] Seetõttu tuleb lähtuda sellest, et metsise häirimine, mis oli põhjustatud pealmaakaevanduse „Fonfría" tööst, tõi konkreetsel juhul kaasa paaritumiskohast „Robledo El Chano" loobumise.

93. Pealmaakaevanduse „Fonfría" rajamisega häiriti seega metsist paaritumiskohal „Robledo El Chano" oluliselt.

c) Pealmaakaevanduste takistav mõju

94. Lõpuks heidab komisjon ette, et pealmaakaevandused soodustavad metsise alampopulatsioonide isoleerimist, kuna nendega suletakse ühendusteed teiste populatsioonide juurde.

95. Seejuures tugineb komisjon eespool juba nimetatud kirjale, mille koostasid kaks Hispaania kavas kantaabria metsise kaitse kohta osalenud tunnustatud eksperti. [54] Eksperdid ei poolda erinevate pealmaakaevanduste, sealhulgas kaevanduste „Fonfría", „Feixolín" ja „Ampliación de Feixolín" rajamist Sili jõest

51 – Vt hagiavalduse lisad, lk 227.

52 – Situación del urogallo en Castilla y León, kostja vastuse lisad, lk 307 ja 318.

53 – Vt hagiavalduse lisad, lk 651.

54 – Vt hagiavalduse lisad, lk 650 jj.

põhja pool. Kõnealused kavad isoleeriksid omavahelises koosmõjus metsise lõunapoolsed populatsioonid erikaitsealal „Alto Sil" ja soodustaksid nende kadumist.

96. Kaitsealuste liikide alampopulatsioonide isoleerimist tuleb põhimõtteliselt pidada asjaomase kaitseala kahjustamiseks. [55]

97. Ent pealmaakaevandused „Salguero-Prégame-Valdesegadas" ja „Nueva Julia" paiknevad väljaspool rändekoridore, mille kahjustamise väide esitatakse kõnealuses kirjas. [56] Seega ei soodusta need kõnealuste alampopulatsioonide isoleerimist.

98. Kavade „Fonfría", „Feixolín" ja „Ampliación de Feixolín" osas vaidleb Hispaania komisjoni märkustele selles punktis küll vastu, kuid ei esita ühtegi argumenti, mis suudaks – teaduslikel kaalutlustel põhinevat – kriitikat ümber lükata. Alampopulatsioonide isoleerimist käsitatakse kõnealust liiki ohustava tegurina pealegi ka Hispaania kavas metsise kaitse kohta.

99. Seega tuleb tõdeda, et pealmaakaevandustest „Fonfría", „Feixolín" ja „Ampliación de Feixolín" põhjustatud häiringud on olulised, kuivõrd need soodustavad metsise alampopulatsioonide isoleerimist.

d) Vahejäreldus

100. Kokkuvõttes tuleb tõdeda, et kava „Fonfría" elluviimine tõi kaasa erikaitseala „Alto Sil" halvenemise, kuna metsise jaoks sobiv elupaigatüüp 9230 – hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal – hävitati 17,92 hektari suurusel alal. Lisaks tekitas see kaevandus olulisi häiringuid metsisele paaritumiskohas „Robledo El Chano". Lõpuks on pealmaakaevanduste „Fonfría", „Feixolín" ja „Ampliación de Feixolín" koosmõjust põhjustatud häiringud olulised, kuivõrd need soodustavad metsise alampopulatsioonide isoleerimist.

3. Hispaania vastutus

101. On küsitav, kas kõnealune tegelik halvenemine ja häirimine võivad põhistada väidet,

55 – Vt sellega seoses 20. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas C-308/08: komisjon *vs.* Hispaania (ibeeria ilves, EKL 2010, lk I-4281, punkt 25).

56 – Vt hagiavalduse lisad, kaart leheküljel 653 ja eri kavade plaan leheküljel 48.

et Hispaania on rikkunud loodusdirektiivi artikli 6 lõiget 2.

102. Selles osas tuleb teha vahet ühelt poolt kavadel „Fonfría" ja „Feixolín", mis on saanud loa, ja teiselt poolt kaval „Ampliación de Feixolín", millele ei ole luba veel antud.

103. Antud nõusoleku tõttu vastutab liikmesriik täiel määral tagajärgede eest, mis tulenevad kavadest, millele on luba antud. See on nii ka juhul, kui tagantjärele kehtestatakse rangemad kaitsetingimused. Pädevatel asutustel on asjaomane teave ja nad saavad võtta vajalikke meetmeid. Seega kannab Hispaania vastutust kavade „Fonfría" ja „Feixolín" tagajärgede eest.

104. Liikmesriik ei ole seevastu otseselt vastutav eraõiguslike isikute tegevuse eest, milleks ei ole luba antud, ning sellest tulenevate tagajärgede eest. Loodusdirektiivi artikli 6 lõikes 2 sätestatud kohustus võtta meetmeid, et vältida kaitsealade kahjustamist, hõlmab aga kohustust hoida ära eraõiguslike isikute kahjustav tegevus või see vähemalt võimalikult kiiresti lõpetada.

105. Toimikute kohaselt töötas pealmaakaevandus „Ampliación de Feixolín" vähemalt alates 2005. aastast, ilma et selleks oleks antud luba, kusjuures pädevad asutused olid asjast teadlikud.[57] Hispaania keelustas kõnealused tööd aga alles 9. novembril 2009. Seega kestis loodusdirektiivi artikli 6 lõikega 2 vastuolus olev olukord vähemalt neli aastat, kuigi see põhjustas erikaitsealal „Alto Sil" olulisi häiringuid. Seega ei võtnud Hispaania vajalikke meetmeid nii kiiresti kui võimalik.

4. Metsise kahjustamise õigustatus

106. Halvenemine ja häirimine võib aga olla õigustatud.

107. Ka selles osas tuleb vahet teha ühelt poolt kavadel „Fonfría" ja „Feixolín", mis on saanud loa, ja teiselt poolt kaval „Ampliación de Feixolín", millele ei ole luba veel antud.

108. Loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2 – nagu linnustiku kaitse direktiivi artikli 4 lõikes 4 sätestatud tegelike linnukaitsealade kaitse – ei näe ette õigustust ülekaalukatest huvidest tulenevalt. Loodusdirektiivikohane alade

57 – 2005. aasta uuringus, hagi lisad, lk 235, märgitakse kava nimetuse „explotacion activa" all.

kaitse rajaneb nimelt põhimõttel, et kaitsealade halvenemine või oluline häirimine peab igal juhul olema lubatud (ja vajaduse korral õigustatud!) artikli 6 lõigete 3 ja 4 alusel. Kui selline luba on antud keskkonnamõju kohase hindamise põhjal, ei tule artikli 6 lõike 2 kohaldamine põhimõtteliselt enam kõne alla. [58]

109. Kavale „Ampliación de Feixolín" oleks pidanud antama luba loodusdirektiivi artikli 6 lõigetes 3 ja 4 sätestatud menetluse kohaselt. Selle raames oleks saanud kava, olenemata erikaitseala „Alto Sil" võimalikust kahjustamisest, teatavatel tingimustel õigustada. Kuna aga kõnealust menetlust ei kohaldatud, ei ole kava õigustamine võimalik.

110. Kavadele „Fonfría" ja „Feixolín" ei saanud loodusdirektiivi artikli 6 lõikeid 3 ja 4 seevastu veel üldse kohaldada. Ent oleks ebaõiglane välistada kavade puhul, mille suhtes ei kohaldata ajalistel põhjustel loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 kohast eelnevat kontrolli, erandkorras loa andmise võimalus, mis on ette nähtud artikli 6 lõikes 4. Neid kavasid piirataks rohkem kui hilisemaid kavasid, millele on artikli 6 lõiked 2–4 tervikuna kohaldatavad.

111. Järelikult tuleb *varasemate kavade* puhul lubada kaitsealade halvenemist või olulist häirimist ka loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 alusel, kui artikli 6 lõikes 4 ette nähtud sisulised tingimused on täidetud, st on olemas üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvad põhjused, sealhulgas sotsiaalsed või majanduslikud põhjused, ning puuduvad alternatiivsed lahendused ja asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse.

112. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 kohane formaalne keskkonnamõju hindamine ei ole küll vajalik, kuid liikmesriikide otsustusruumil õigustuse kasutamiseks on siiski piirid. Liikmesriigid peavad hoolikalt ja erapooletult hindama kõiki konkreetse juhtumiga seonduvaid asjaolusid ja seejuures tagama, et kõnealused tõendid võivad nende pinnalt tehtud järeldusi toetada. [59] Seetõttu eeldavad kaalumine, alternatiivsete lahenduste

58 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, punkt 35.

59 – Vt komisjoni kaalutlusõiguse kontrolli kohta 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-326/05 P: Industrias Químicas del Vallés *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-6557, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika) ja 6. novembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-405/07 P: Madalmaad *vs.* komisjon (EKL 2008, lk I-8301, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

kontrollimine ja asendusmeetmed õigustamist vajava mõju kohast hindamist. [60]

113. Käesolevas asjas tugineb Hispaania eesmärgile vähendada sõltuvust välistest energiaallikatest (energiajulgeolek) ja mäenduse tähtsusele kohaliku majanduse jaoks. Õiguskindluse põhimõte nõuab lisaks seda, et arvestataks kehtivate lubade [61] kaitse huvi.

114. Neid huvisid tuleb kaaluda, võttes arvesse erikaitseala „Alto Sil" kahjustamist.

115. Metsise jaoks sobiva elupaiga otsene kadu on suhteliselt väike võrreldes selle elupaigatüübi kogupindalaga erikaitsealal. Standardse andmevormi kohaselt esineb elupaigatüüp 9230 – hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal – erikaitsealal ligikaudu 2 600 hektaril, Hispaania usaldusväärsete andmete kohaselt oletatavasti koguni 4 000 hektaril. Kaevanduse „Fonfría" põhjustatud kadu on seega väiksem kui 1 %.

116. Märkimisväärsem on kindlasti paaritumiskoha kadu ja lõunapoolseid alampopulatsioone ähvardav isolatsioon. Ometigi ei saa välistada, et kaevandusprojektide elluviimise huvi kaalub üles metsisele tekitatava kahju.

117. Pealegi ei ole näha ka teisi alternatiivseid lahendusi, mis oleksid erikaitsealale vähem koormavad. Pealmaakaevandustega seotud väiksemate kulude eelist ära kasutades saab kivisütt kaevandada vaid seal, kus seda asjaomastel tingimustel leidub. Enamik muid kavandatud kaevandusprojekte paikneb samuti erikaitsealal ja nende oodatav mõju on seega vähemalt sama suur.

118. Hispaania tugineb lisaks mitmesugustele meetmetele, eeskätt jahipidamise, metsakasvatuse, taasmetsastamise, põlengute ärahoidmise ja ohustatud liikide kaitse valdkondades võetavatele meetmetele, [62] mis on tervikuna kasulikud ka metsisele erikaitsealal „Alto Sil". On võimalik, et need korvavad eeskätt metsise elupaiga otsese hävimise.

119. Siiski ei tule käesolevas asjas lõplikult otsustada ei huvide kaalumise, alternatiivsete lahenduste kontrollimise ega asendusmeetmete üle.

60 – Vt eespool punkt 61 ja seal viidatud kohtuotsus.

61 – Vt 1. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-126/97: Eco Swiss (EKL 1999, lk I-3055, punkt 46) ja 13. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-453/00: Kühne & Heitz (EKL 2004, lk I-837, punkt 24).

62 – Vt kostja vastuse lisad, lk 271 jj.

120. Nimelt ei ole erikaitseala „Alto Sil" kahjustamist piisavalt hinnatud. Pädevad asutused ei ole ilmselt senini veel aru saanud, et paaritumiskoha „Robledo El Chano" kadumine on suure tõenäosusega seotud kaevandusega „Fonfría", ja ei arvesta üldse alampopulatsioonide võimalikku isoleerimist. Seetõttu puudub pädevate asutuste poolsel huvide kaalumisel piisav alus ja ka asendusmeetmete puhul ei võeta nimetatud kahte punkti arvesse.

121. Seega ei ole erikaitseala „Alto Sil" kahjustamine õigustatud.

5. Vahejäreldus hagi teise väite teise osa kohta

122. Seega tuleb tõdeda, et kuna Hispaania on jätnud võtmata vajalikud meetmed, et vältida erikaitseala „Alto Sil" õigustamata kahjustamist, mille on põhjustanud pealmaakaevandused „Feixolín", „Fonfría" ja „Ampliación de Feixolín", on Hispaania rikkunud loodusdirektiivi artikli 6 lõiget 2.

C. *Väljapakutud ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" esialgne kaitse*

123. Hagi kolmanda väitega heidab komisjon ette, et Hispaania ei ole alates 1998. aasta jaanuarist võtnud kivisöe kaevandamise suhtes kaevandustes „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría" ja „Nueva Julia" vajalikke meetmeid, et kaitsta ökoloogilist tähtsust, mis on väljapakutud kaitsealal „Alto Sil" siseriiklikul tasandil.

124. Loodusdirektiivi kohaselt tuleb liikmesriikidel nende alade osas, kus on looduslikud elupaigatüübid ja/või esmatähtsad liigid ja mis on määratud ühenduse nimekirja kandmiseks, võtta kohaseid kaitsemeetmeid, et säilitada nimetatud alade omadused. Liikmesriigid ei saa seega heaks kiita tegevusi, mis võivad oluliselt kahjustada nimetatud kriteeriumide kaudu määratletud ala keskkonnaomadusi. Just niisuguse olukorraga on tegu, kui tegevus võib kaasa tuua kas ala pindala olulise vähenemise või alal esinevate esmatähtsate liikide kadumise või ala hävimise või selle iseloomulike tunnuste kadumise. [63]

63 – Eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Bund Naturschutz in Bayern jt, punktid 44 ja 46; eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Stadt Papenburg, punkt 49, ja eespool 55. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, punkt 21.

125. Metsise puhul juba tuvastatud kahjustamine kui selline on hagi selle väite seisukohast tähtsusetu, kuna kõnealuse liigi kaitse on tagatud erikaitsealaga „Alto Sil".

126. Ometigi tuvastati erikaitseala kahjustamise uurimisel, et kaevandus „Fonfría" tõi kaasa metsisele sobiva elupaigatüübi 9230 – hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal – hävimise 17,92 hektari suurusel alal. [64]

127. Lisaks sellele põhjustas kava „Fonfría" Hispaania esitatud 2005. aasta uuringu [65] kohaselt muude kaitsealuste elupaigatüüpidega alade kadumise:

– seoses elupaigatüübiga 4030 – Euroopa kuivad nõmmed – 79,31 hektari ulatuses (0,36 % alal esineva elupaigatüübi kogupindalast),

– seoses elupaigatüübiga 4090 – astelhernega mägivahemerelised endeemsed nõmmed – 16,88 hektari ulatuses (0,64 % alal esineva elupaigatüübi kogupindalast),

– seoses elupaigatüübiga 6160 – *Festuca indigesta* mägirohumaad Pürenee poolsaarel – 6,76 hektari ulatuses (1,5 % alal esineva elupaigatüübi kogupindalast),

– seoses elupaigatüübiga 6510 – aas-rebasesaba (*Alopecurus pratensis*) ja ürtpunanupuga (*Sanguisorba officinalis*) madalikuniidud – 76,05 hektari ulatuses (alal esineva elupaigatüübi kogupindala ei ole teada),

– seoses elupaigatüübiga 8230 – silikaatsed paljandid koos Sedo-Scleranthion'i või *Sedo albi-Veronicion dillenii* esikkooslustega – 5,63 hektari ulatuses (0,1 % alal esineva elupaigatüübi kogupindalast).

128. Nimetatud elupaigatüübid, välja arvatud elupaigatüüp 6510, mida ülevaates ei mainita, kuuluvad väljapakutud ala „Alto Sil" ökoloogiliste tunnuste hulka. Nende kahjustamist ei saa siiski lugeda „oluliseks", kuna väljapakutud alal moodustavad asjaomased alad nendest elupaigatüüpidest vaid väga väikese osa [66] ja need ei ole ka esmatähtsad. See peab paika seda enam, et kadu korvatakse teises kohas. [67]

129. Tähtsam on loodusdirektiivi II lisas esmatähtsa liigina välja toodud pruunkaru võimalik kahjustamine.

130. Komisjoni märkuste kohaselt ei luba pealmaakaevandused kõnealusel liigil kasutada vahetult kaevanduse alla jäävaid alasid ja tõrjuvad kõnealuse liigi lähemast

64 – Vt eespool, punkt 85.
65 – Vt hagiavalduse lisad, lk 235.
66 – Vt eespool, punkt 114.
67 – Vt eespool, punkt 118.

ümbruskonnast välja. Ekspertaruande põhjal lähtub komisjon seejuures 3,5–5 kilomeetri raadiusest. Mitmesuguste pealmaakaevanduste ja teiste häiringuallikate koosmõju arvestades ilmneb, et kõnealused häiringutsoonid blokeerivad pruunkaru tähtsa liikumistee, Leitariegose koridori. [68] Kaevandused „Feixolín" ja „Fonfría" jäävad ilmselgelt vahetult selle koridori piiresse. [69]

131. Komisjon mainib sellega seoses vajadust ühendada pruunkaru läänepoolne peamine levikuala Kantaabria mäestikus, mille hulka kuulub ka ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil", idapoolse peamise levikualaga, mis jääb 50–100 kilomeetri kaugusele. Leitariegose koridor ei ole aga selle probleemiga ilmselt vahetult seotud. Pigem on tegemist läänepoolse levikuala piiresse jääva põhja-lõunasuunalise ühendusteega eri alampopulatsioonide vahel. [70]

132. Liikumistee blokeerimine kahjustas kindlasti pruunkaru kaitset, kuid ajavahemikul 1998–2004 kehtinud ala esialgse kaitse perioodil ei saanud seda pidada väljapakutud ala „Alto Sil" ökoloogiliste tunnuste oluliseks kahjustamiseks. Samuti on ebatõenäoline, et see toob kaasa pruunkaru kadumise. Hispaania väidab nimelt, et läänepoolse peamise levikuala populatsioon Kantaabria mäestikus on ajavahemikul 1994–2007 märkimisväärselt taastunud, ja seda väidet ei ole ka vaidlustatud.

133. Väljapakutud ala „Alto Sil" esialgse kaitse nõuete rikkumist eri pealmaakaevanduste tõttu ei saa seega tuvastada.

D. *Loa andmine kavadele, pidades silmas ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil"*

134. Hagi neljanda väite esimese osaga väidab komisjon, et kuna Hispaania andis loa pealmaakaevandustele „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría" ja „Nueva Julia", kuid jättis nende kaevanduste võimaliku mõju kohaselt hindamata, ning igal juhul seetõttu, et ta ei täitnud projekti rakendamist – olenemata ohust, mida need projektid tekitavad loodusvaradele – lubavaid tingimusi, on Hispaania rikkunud loodusdirektiivi artikli 6 lõikeid 3 ja 4.

135. Kui alale „Alto Sil" kui linnustiku kaitse direktiivile kohasele erikaitsealale kohaldati

68 – Hagiavalduse lisad, lk 672 ja 675. Ka Palomero jt, Cantabrian Brown Bear Trends, *Ursos* 18 (2), lk 145 jj (155 [hagiavalduse lisad, lk 742]), nimetavad kaevandustegevust häiringute allikaks ja pruunkarude liikumist takistavaks teguriks.

69 – Castilla-Leóni looduskaitseameti 13. novembri 1998. aasta asutusesisene arvamus, lk 114.

70 – See tuleneb ka LIFE-projekti „Corredores de comunicación para la conservación del oso pardo cantábrico" dokumentidest, hagiavalduse lisad, lk 718.

kõnealuseid sätteid juba alates ala määramisest erikaitsealaks aastal 2000, siis samad sätted olid alale kui loodusdirektiivikohasele ühenduse tähtsusega alale kohaldatavad alles alates aastast 2004. Loodusdirektiivi artikli 6 lõigetes 3 ja 4 ette nähtud kaitsemeetmeid kohaldatakse nimelt üksnes niisuguste alade suhtes, mis on direktiivi artikli 4 lõike 2 kolmanda lõigu kohaselt kantud komisjoni kinnitatud ühenduse tähtsusega alade loetellu. [71] See toimus 2004. aastal.

136. Loodusdirektiivi artikli 6 lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõuded on oma olemuselt kohaldatavad vaid loa andmist puudutavatele otsustele, mis on tehtud pärast kõnealuste tingimuste kohaldatavaks muutumist. [72]

137. Komisjon viitab ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" kahjustamisele, kuid ei nimeta ühtegi kava, millele oleks antud luba pärast 2004. aastat.

138. Dokumentides arutatakse küll kavale „Ampliación de Feixolín" antud loa üle, mida komisjon seoses hagi selle väitega ei kritiseeri. Isegi juhul, kui komisjon selle loamenetluse vaidlustaks, oleks kõnealune luba käesoleva menetluse seisukohast tähtsusetu. See anti nimelt alles 2009. aasta juunis, seega pärast seda, kui põhjendatud arvamuses seatud tähtaeg 1. veebruar 2009 oli möödunud.

139. Lisaks sellele saab vastuepliigist välja lugeda, et 2008. aastal tehti kava „Fonfría" suhtes otsus, [73] mis võis kuuluda loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 kohaldamisalasse. Ent seda otsust menetluse esemeks ei võetud.

140. Kui pärast 2004. aastat ei ole luba antud, siis ei ole artikli 6 lõigete 3 ja 4 väidetav rikkumine ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" puhul võimalik. Seega ei ole hagi neljanda väite esimene osa põhjendatud.

E. *Ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" kahjustamine*

141. Hagi neljanda väite teise osaga heidab komisjon ette, et Hispaania ei ole seoses

71 – Vt eespool 10. joonealuses määruses viidatud kohtuotsus Dragaggi jt, punkt 25, ja eespool 10. joonealuses määruses viidatud kohtuotsus Bund Naturschutz in Bayern jt, punkt 36.

72 – Vt eespool 31. joonealuses määruses viidatud kohtuotsus Stadt Papenburg, punkt 48, seoses varasemate kavadega, mis on ellu viidud enne loodusdirektiivi ülevõtmise tähtaega, ning kohtujurist Sharpstoni 3. mai 2007. aasta ettepanek kohtuasjas C-388/05: komisjon *vs.* Itaalia (Valloni e steppe pedegarganiche, EKL 2007, lk I-7555, ettepaneku punkt 51).

73 – Vt vastuepliigi punkt 7 ja lisa D–1, lk 19 jj.

pealmaakaevandustega „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría", „Nueva Julia" ja „Ampliación de Feixolín" võtnud loodusdirektiivi artikli 6 lõikes 2 ette nähtud vajalikke meetmeid.

142. Äsja tõdeti, et nimetatud kavade suhtes ei saa kehtida loodusdirektiivi artikli 6 lõigetes 3 ja 4 sätestatud kohustused seoses ühenduse tähtsusega alale „Alto Sil" avalduva keskkonnamõju *eelneva* hindamise menetlusega.[74] Ometigi ei välista see artikli 6 lõike 2 kohaldamist keskkonnamõjule, mis tekib pärast ala kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu.[75]

143. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, et vältida kaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada kõnealuse direktiivi eesmärkide täitmist.

74 – Vt eespool, punkt 134 jj.

75 – Vt eespool, punkt 68 jj.

1. Kaitsealuste elupaigatüüpidega alade hävimine

144. Eespool mainitud kaitsealuste elupaigatüüpidega maa-alade otsest kadu[76] kaevanduses „Fonfría" tuleb põhimõtteliselt pidada ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" halvenemiseks. Komisjon ei näidanud aga, kui suur osa maa-aladest kadus alles pärast 2004. aastat. Pigem on tõenäoline, et puid hakati maha raiuma alates aastast 2001, mil kaevandamist alustati. Kaod, mis tekkisid enne ala kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu, kuuluvad küll ühenduse tähtsusega alade esialgse kaitse alla,[77] kuid Hispaania ei pidanud neid artikli 6 lõike 2 kohaselt vältima.

145. Toimikutest nähtub siiski, et seoses kavaga „Ampliación de Feixolín" pärast ala kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu ilma loata tehtavad tööd tõid kaasa kaitsealuste elupaigatüüpidega maa-alade kadumise. Esialgses taotluses ette nähtud 93,9 hektari suurune kaevandamisala[78] oleks hõlmanud

76 – Vt eespool, punkt 126 jj.

77 – Vt eespool, punkt 127 jj.

78 – Vt hagiavalduse lisad, lk 212.

kaitsealuseid elupaigatüüpe 77,77 hektaril.[79] Loata tehtavaid töid tehti 35,24 hektaril.[80] Isegi kui eeldada, et loata tehtavad tööd haarasid kõiki maa-alasid, millel kaitsealuseid elupaigatüüpe ei esinenud, oleksid need ikkagi põhjustanud kaitsealuste elupaigatüüpide hävimise 19 hektaril. Seda hinnangut kinnitab Hispaania valitsuse esitatud aruanne, mis käsitles asjaomaste maa-alade seisundit, kuna selle kohaselt sai kannatada vähemasti taimestik.[81]

146. Nagu juba tõdetud seoses erikaitseala „Alto Sil" kahjustamisega, kannab selle kava keskkonnamõju eest vastutust Hispaania[82] ning kõne alla ei tule ka õigustamine.[83]

147. Seega tuleb tõdeda, et kuna Hispaania ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et vältida ühenduse tähtsusega alal „Alto Sil" loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide hävimist pealmaakaevanduse „Ampliación de Feixolín" tõttu, on Hispaania rikkunud loodusdirektiivi artikli 6 lõiget 2.

79 – Vt hagiavalduse lisad, lk 235: 45,64 hektarit elupaigatüübist 4030 – Euroopa kuivad nõmmed, 6,52 hektarit elupaigatüübist 8220 – silikaatsed paljandid koos nende lõhedes kasvava taimestuga ja 19,09 hektarit elupaigatüübist 9230 – hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal.

80 – Kostja vastuse lisad, lk 442.

81 – Vt vastuepliigi lisad, lk 40.

82 – Vt eespool, punkt 104 jj.

83 – Vt eespool, punkt 109.

2. Piirnevate alade häirimine ja takistav mõju

148. Juba enne 2004. aastat esinenud pruunkaru häirimine pealmaakaevandustega piirnevatel aladel ja pruunkaru tähtsa liikumistee, Leitariegose koridori blokeerimine[84] jätkus ka pärast ala kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu.

149. Kuigi kõnealuseid tagajärgi ei saanud varem pidada „oluliseks kahjustamiseks" väljapakutud alade esialgset kaitset käsitleva kohtupraktika tähenduses, on need loodusdirektiivi eesmärkide saavutamise seisukohast siiski tähtsad. Nimelt ei kaota pruunkaru mitte ainult tema elupaigaks sobivaid olulisi maa-alasid, vaid eelkõige lahutatakse üksteisest pruunkaru alampopulatsioonid. Lahutamine on seda kahjulikum, mida kauem see kestab.

150. Kuigi 2005. aasta uuringus ei peeta kõnealuseid puudusi oluliseks,[85] nimetatakse selles koridori blokeerimise võimalust siiski ühe tähtsama tegurina, mis ohustab

84 – Vt eespool, punkt 129 jj.

85 – Vt hagiavalduse lisad, lk 237.

pruunkaru populatsioonide taastumist.[86] Ebaoluliseks hindamine on seega vastuolus samas uuringus esitatud märkustega.

151. Seega tuleb vähemasti müra ja vibratsiooni, mille on põhjustanud pealmaakaevandused „Feixolín", „Fonfría" ja „Ampliación de Feixolín", ning Leitariegose koridori blokeerimist nende kaevanduste tõttu pidada ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" häirimiseks, mis on pruunkaru kaitset silmas pidades oluline.

152. Kuna pealmaakaevandustele „Feixolín" ja „Fonfría" anti luba enne ala kandmist ühenduse tähtsusega alade loetellu, võivad nende põhjustatud häiringud olla põhimõtteliselt õigustatud. Ka siin kehtivad eespool juba seoses metsisega erikaitsealal „Alto Sil" kirjeldatud põhimõtted.[87]

153. Pädevad asutused hindasid aga eeskätt 2005. aasta uuringu käigus pruunkaru kahjustamist ühenduse tähtsusega alal „Alto Sil" tunduvalt põhjalikumalt[88] kui metsise kahjustamist samanimelisel erikaitsealal. Komisjon ei sea selle uuringu sisu kahtluse alla. Seega on see sobiv alus, mille pinnalt saab õigustada pruunkaru kahjustamist.

154. Seetõttu ei saa põhimõtteliselt ette heita, et Hispaania asutused eeldasid, et kaevanduste töö jätkumise vastu on olemas ülekaalukas üldine huvi, nimelt energiajulgeolek, töökohad ja kehtivad load, ning välistasid alternatiivsed lahendused.

155. Nimetatud uuring sisaldab isegi ettepanekuid meetmete suhtes, mis on sobivad, et kaitsta Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust. Need peavad nimelt tagama pruunkarule eeskätt võimaluse jätkata Leitariegose koridori kasutamist.[89] Komisjon ei sea nende meetmete sobivust kahtluse alla.

156. Kuid ka siin ei ole vaja lõplikult otsustada, kas õigustav alus on tõepoolest olemas. Nagu Hispaania nimelt ise märgib, on mainitud asendusmeetmed senini vaid ettepanekud, mida ei ole veel ellu viidud.[90] Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitseks vajalikud meetmed järelikult veel puuduvad.

86 – Vt hagiavalduse lisad, lk 256.
87 – Vt eespool, punkt 106 jj.
88 – Hagiavalduse lisad, lk 239 ja 255 jj.
89 – Vt hagiavalduse lisad, lk 255 jj.
90 – Vt vasturepliigi punkt 28.

157. Seega tuleb tõdeda, et ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" kaitseks pealmaakaevandustest „Feixolín", „Fonfría" ja „Ampliación de Feixolín" põhjustatud kahjustuste eest vajalike meetmete võtmata jätmist ei saa õigustada.

3. Vahejäreldus hagi neljanda väite teise osa kohta

158. Kuna Hispaania ei ole võtnud vajalike meetmeid, et vältida ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" õigustamata kahjustamist pealmaakaevanduste „Feixolín", „Fonfría" ja „Ampliación de Feixolín" tõttu, siis on Hispaania rikkunud loodusdirektiivi artikli 6 lõiget 2.

F. *Keskkonnamõju hindamise direktiiv*

159. Lõpuks tuleb käsitleda hagi esimest väidet, millega komisjon kritiseerib keskkonnamõju hindamise direktiivi artiklite 2 ja 3 ning artikli 5 lõigete 1 ja 3 kohaldamist loa andmisel kavadele „Fonfría", „Nueva Julia" ja „Ladrones". Esmalt tuleb uurida, kas kõnealuseid kavasid oli üldse vaja direktiivi alusel hinnata, ja seejärel tuleb käsitleda hindamise sisu.

1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkus

160. Keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt teostatakse I lisas loetletud tööde suhtes keskkonnamõju hindamine. Direktiivi 97/11 redaktsioonis hõlmas keskkonnamõju hindamise direktiiv I lisa punkti 19 kohaste kavadena pealmaakaevandusi pindalaga üle 25 hektari.

161. Pealmaakaevanduste „Nueva Julia" ja „Ladrones" puhul tuli seega vaieldamatult teostada keskkonnamõju hindamine, kuna tegemist oli üle 25 hektari suuruse pealmaakaevandusega keskkonnamõju hindamise direktiivi I lisa tähenduses.

162. Pealmaakaevandusele „Fonfría" loa andmise taotlus esitati toimikute kohaselt [91] seevastu 11. märtsil 1998. Direktiivi 97/11 artikli 3 lõike 2 kohaselt kohaldatakse teostusloa taotlustele, mis olid esitatud enne 14. märtsi 1999, keskkonnamõju hindamise direktiivi

91 – Kostja vastuse lisad, lk 38.

sätteid sellistena, nagu need olid enne direktiiviga 97/11 tehtud muudatusi. Seega on välistatud, et rikutud on keskkonnamõju hindamise direktiivi redaktsioonis, mida on muudetud direktiiviga 97/11.

163. Küsitav on, kas komisjoni hagiavaldust tuleb – vastupidi selle sõnastusele ja põhjendustele – mõista nii, et see hõlmab keskkonnamõju hindamise direktiivi esialgse redaktsiooni rikkumist. See tuleks kõne alla juhul, kui direktiivi kaks redaktsiooni ei oleks käesolevale asjale kohaldamisel märkimisväärselt erinevad.

164. Paraku on kõnealused redaktsioonid märkimisväärselt erinevad.

165. Eelkõige tuli üle 25 hektari suuruste pealmaakaevanduste suhtes teostada keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 4 lõikest 1 ja I lisa punktist 19 tulenev kohustuslikus korras hindamine alles pärast direktiiviga 97/11 tehtud muudatusi. Keskkonnamõju hindamise direktiivi esialgse redaktsiooni kohaselt kuulus kivisöe ja pruunsöe kaevandamine seevastu artikli 4 lõike 2 ja II lisa punkti 2 alapunkti e kohaldamisalasse. Selle kohaselt hinnatakse neid vaid siis, kui liikmesriigid leiavad, et nende omadused seda eeldavad. Seda, kas hindamine oli vajalik, käesolevas menetluses ei arutatud.

166. Seetõttu tuleb hagi jätta selles punktis rahuldamata.

167. Vaid juhuks, kui Euroopa Kohus soovib seda punkti sellegipoolest põhjalikumalt käsitleda – näiteks kuna Hispaania on keskkonnamõju hindamise direktiivi esialgse redaktsiooni ilmselt üle võtnud nii, et selliste kavade suhtes tuleb hindamine teostada kohustuslikus korras [92] –, arutan järgnevalt teise võimalusena, kas komisjoni väidetud puudused seoses keskkonnamõju hindamisega esinevad ka kaevanduse „Fonfría" puhul.

2. Hinnatud keskkonnamõju

168. Asjaomaste hindamiste sisu osas kritiseerib komisjon, et kavade kaudset või kumulatiivset mõju mõlemale asjassepuutuvale liigile, metsisele ja pruunkarule, ei ole piisavalt hinnatud.

92 – Vastavalt keskkonnamõju deklaratsioonile, hagiavalduse lisad, lk 72, tuli kava keskkonnamõju hinnata kohustuslikus korras, kuna Hispaania oli üle võtnud keskkonnamõju hindamise direktiivi esialgse redaktsiooni.

169. Keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt tuleb keskkonda oluliselt mõjutada võivate projektide puhul teostada nende keskkonnamõju hindamine. Artikkel 3 kirjeldab selle hindamise sisu ja artikkel 5 reguleerib esitatavat teavet.

170. Hispaania on seisukohal, et kaudse ja kumulatiivse mõju hindamine ei ole kohustuslik, vaid üksnes soovituslik. Seda põhjendatakse keskkonnamõju hindamise direktiivi IV lisa punkti 4 juurde kuuluva joonealuse märkuse sõnastusega.

171. Selle joonealuse märkuse kohaselt *peaks* projekti mõju hõlmama nii töö otsest kui ka kaudset, teisest, kumulatiivset, lühiajalist, keskmise pikkusega ja pikaajalist, püsivat ja ajutist, positiivset ja negatiivset mõju.

172. Keskkonnamõju hindamise direktiivi IV lisa punkti 4 juurde kuuluvat joonealust märkust tuleb tõlgendada seoses artikli 5 lõikega 1, mis viitab IV lisale. Artikli 5 lõige 1 annab liikmesriikidele selle sätte siseriiklikul ülevõtmisel teatava otsustusruumi. Sätte kohaselt võtavad liikmesriigid vastu vajalikud meetmed tagamaks, et arendaja esitab vajaliku teabe, kui liikmesriigid leiavad, et see teave on loaandmismenetluse teatavas etapis ning konkreetse projekti või teatavat liiki projekti eriomadusi silmas pidades asjakohane ja et on asjakohane nõuda arendajalt sellise teabe koostamist. [93]

173. Ka sõna „peaks" (inglise keeles „should", prantsuse keeles „devrait") kasutamine keskkonnamõju hindamise direktiivi IV lisa punkti 4 juurde kuuluvas joonealuses märkuses annab tunnistust otsustusruumist, mis on liikmesriikidel kava keskkonnamõju kirjeldamise nõuete väljatöötamisel. Kõnealune otsustusruum on aga kohtulikult kontrollitav. [94]

174. Selle kriteeriumiks on eeskätt keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 2 lõiked 1 ja 3.

175. Keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt tuleb keskkonda oluliselt mõjutada võivate projektide puhul teostada nende keskkonnamõju hindamine. Selle hindamise sisu ei või seega piirduda teatavate formaalsustega, vaid peab laienema vähemasti keskkonnamõjule, mis võib olla oluline.

176. Seda kinnitab keskkonnamõju hindamise direktiivi artikkel 3, mis määratleb keskkonnamõju hindamise sisu abstraktselt. Selle

93 – 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-287/98: Linster (EKL 2000, lk I-6917, punkt 36).

94 – Eespool 93. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Linster, punkt 37.

kohaselt piiritletakse keskkonnamõju hindamisel projekti otsene ja kaudne mõju järgmiste teguritega: inimesed, loomad ja taimed, pinnas, vesi, õhk, ilmastik ja maastik, aineline vara ja kultuuripärand ning nimetatud tegurite vastastikune mõju, ning seda kirjeldatakse ja hinnatakse sobival viisil ning konkreetse juhu asjaolude kohaselt. Järelikult tuleb igal juhul hinnata ka kaudset mõju ning arvestada konkreetse juhu asjaolusid. [95]

177. Lisaks sellele võib keskkonnamõju hindamise direktiivi artikkel 3 kohustada pädevaid asutusi koguma lisateavet, kui see on vajalik, et hinnata võimalikult ammendavalt asjaomase projekti otsest ja kaudset mõju erinevatele teguritele ja viimaste vastastikusele mõjule. [96]

178. Lisaks sellele võib konkreetse juhu asjaolude põhjal olla ammendava hindamise tagamisel oluline ka kumulatiivne mõju. See ilmneb eeskätt asjaolust, et seda tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamisel arvesse võtta. [97]

179. Järelikult tuleb kaudset või kumulatiivset mõju arvesse võtta, kui see võib konkreetse juhu asjaolude põhjal olla oluline.

180. Loodusdirektiivi kohaldamise kohta esitatud märkustest tuleneb, et eriti oluline on just kaudne ja kumulatiivne mõju, mida avaldavad eri pealmaakaevandused metsisele ja pruunkarule kaitsealal „Alto Sil" ja selle vahetusse lähedusse jäävatel aladel. Seetõttu tuleks kavade „Fonfría", „Nueva Julia" ja „Ladrones" hindamisel hinnata ka neid mõjusid.

181. Pealmaakaevanduse „Fonfría" keskkonnamõju hindamise uuringus on mainitud pruunkaru, kusjuures lisatud on märkus, et tema elupaik on põhja pool ega ole seega ohus, [98] samuti metsist, kes kasutab kavast teatavale kaugusele lääne poole jäävaid alasid. [99] Kõnealused andmed on siiski ilmselgelt ebapiisavad. Nimetamata on jäänud nii mõju mõlema liigi liikumisteedele kui ka paaritumiskoht „Robledo El Chano".

95 – 3. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-50/09: komisjon *vs.* Iirimaa (EKL 2011, lk I-873, punkt 37).

96 – Eespool 95. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 40.

97 – 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-392/96: komisjon *vs.* Iirimaa (EKL 1999, lk I-5901, punkt 76).

98 – Vt hagiavalduse lisad, lk 95.

99 – Vt hagiavalduse lisad, lk 96.

182. Pealmaakaevandusele „Nueva Julia" loa andmisega seotud dokumentides [100] ei ole kumbagi liiki isegi nimetatud.

183. Kõige kaugemale lähevad dokumendid, mis on seotud loa andmisega kaevandusele „Ladrones". Pruunkaru osas märgitakse nendes, et kadu puudutab vähem olulisi alasid ning alampopulatsioonidevahelisi ühendusteid ei blokeerita. [101] Seevastu metsise osas jääb hindamine liiga pealiskaudseks. Loa andmise otsuses märgitakse, et selle kava võimalikku mõju metsisele on uuritud ja see on hinnatud rahuldavaks. [102] Ent sellise väitega ei suudeta siiski tõendada, et vajalikud hindamised on tõepoolest teostatud.

184. Seega tuleb tõdeda, et projektide „Fonfría", „Nueva Julia" ja „Ladrones" keskkonnamõju hindamine oli sisuliselt puudulik.

185. 2005. aasta uuring läheb eeskätt pruunkaru puhul tunduvalt kaugemale. See ei saa aga keskkonnamõju hindamise puudusi kõrvaldada. Nagu komisjon õigusega rõhutab, tuleb kõnealune hindamine keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt nimelt teostada enne asjaomastele projektidele loa andmist.

186. Kuna uurisin keskkonnamõju hindamise direktiivi kohaldamist projektile „Fonfría" vaid teise võimalusena, tuleb tõdeda, et kuna Hispaania andis loa projektidele „Nueva Julia" ja „Ladrones", siis rikkus Hispaania keskkonnamõju hindamise direktiivi artikleid 2 ja 3 ning artikli 5 lõikeid 1 ja 3.

V. Kohtukulud

187. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna mõlema poole nõuded rahuldati vaid osaliselt, kannab kumbki pool oma kulud ise.

100 – Kostja vastuse lisad, lk 72 jj.
101 – Kostja vastuse lisad, lk 106.
102 – Kostja vastuse lisad, lk 105 jj.

VI. Ettepanek

188. Eeltoodust tulenevalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku teha järgmine otsus:

1. Kuna Hispaania Kuningriik andis loa projektidele „Nueva Julia" ja „Ladrones", siis on Hispaania Kuningriik rikkunud nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (muudetud direktiiviga 97/11/EMÜ) artikleid 2 ja 3 ning artikli 5 lõikeid 1 ja 3 ning nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta artikli 6 lõikeid 3 ja 4.

2. Kuna Hispaania ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et vältida erikaitseala ja ühenduse tähtsusega ala „Alto Sil" kahjustamist, mida põhjustasid pealmaakaevandused „Feixolín", „Fonfría" ja „Ampliación de Feixolín", siis on Hispaania rikkunud direktiivi 92/43 artikli 6 lõiget 2.

3. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

4. Hispaania ja Euroopa Komisjon kannavad ise oma kohtukulud.